

A REMETE-HEGYI BARLANGOK IRODALMA

Összeállította: Dr. Bertalan Károly

- Balázs Dénes: Beszámoló az FTC Barlangkutató Szakosztály (volt Kinizsi T. E. Természetjáró Szakosztályának) 1964. évben végzett munkájáról. — Karszt és Barlangkutatói Tájékoztató, 1965. 3—4. p. 70—76.
Hétlyuk-zsomboly eddig névtelen lyuka (=Zinner Károly-bg.) p. 74—75.
- Balogh Ilona: A nagykovácsi ó-harmadkori medence geológiai viszonyai. Bölcsész-doktori értekezés. Gépírat a Földt. Int. könyvtárában. 40 p. [Bp. 1924.]
- Barcza Imre—Thirring Gusztáv: Budapest dunabalti környéke. 2. kiad. Bp. 1924.
- Bartók Lajos: Adatok a Budai-hegység felépítéséhez. — Földt. Int. évi jel. az 1944. évről. Bp. 1952. p. 37—39.
- Bekey Imre Gábor: A pilisi hegyvidék barlangjai. — Turisták L. 43. évf. 9. sz. p. 256—259. Bp. 1931.
- Bereghy Endre: Der Wallfahrtsort Maria-Einsiedeln. Bp. 1900. 114. p.
— Einstige Einsiedler-Höhle bei Maria-Einsiedeln nächst Hiedegküt. p. 29. (Metszet)
- Bökönyi Sándor: Die frühalluviale Wirbeltierfauna Ungarns. (Vom Neolithicum bis zur la Tène Zeit.) — Acta Archaeologica Acad. Sci. Hung. Tom. 11. Fasc. 1—4. Bp. 1959. p. 39—102. (fauna: p. 69).
- Bulla Béla: Adatok a budai Ördögárok völgyének kialakulásához. — Földr. Közlem. 59. k. 1—3. füz. p. 1—13. Bp. 1932.
- Csekő Árpád: A Hétlyuk-zsomboly nyolcadik lyuka. — Karszt és Barlang, 1964. I. félév. p. 19—20, 1 kép, 1 térkép. Bp. 1965.
- Czeglényi Kálmán: A Remetehegy — Sport és Testnevelés, 4. évf. 9. szám, p. 46. Bp. 1952. szept.
- Éhik Gyula: Újabb adatok a keleti pézsmackány hazai előfordulásához. — Barlangkutató, 3. köt. 2. füz. p. 79—84, 4 ábra. Bp. 1915.
- Farkas, Tibor: Die Bedeutung der pleistozänen Vogelfaunen der Höhlen im Ungarischen Mittelgebirge. — Internat. Journ. of Speleology. Vol. 1. p. 217—227. Weinheim, 1964.
- Fejérvári Gyula Géza: Adatok a Rana Méhelyi By. ismeretéhez. — Földt. Int. Évk. 23. köt. 3. füz. p. 125—146. 2 t, 22 ábra. Bp. 1915. Kadie idézi a Remetehegyi kőfülkénél, bár az nem szerepel benne.
- Földváry Miksa: Felsődunántúli természeti emlékek. (Befejezés) — Erdészeti Lapok, 74. évf. 3. füz. p. 272—286. Bp. 1935.
- Gábori Miklós: A Remete-barlang ásatásának eredményei. A magyar késői paleolitikum kérdése. — Budapest régiségei, 18. köt. p. 9—52. Bp. 1958.
- Gál Zoltán: Remete-völgy segítségért kiált! — Ország Világi 6. évf. 43. sz. p. 2, 3 kép. Bp. 1960. okt. 26.
- Gárdonyi Jenő: Szarmata sírok a Károlyi kertben, aquincum, vendégház, ósember lakása Máriaremetén. A budapesti ásatások rendkívüli eredményei. [Interjú Nagy Tiborral] — Magyar Nemzet, 1950. ápr. 23.
- Halász Zoltán: Budapest felfedezése. Bp. Gondolat, 1959. 216 p. (Élet és Tudomány Kiskönyvtár)
- [Horn Károly Lajos]: Remetemária közelében... (a Hétlyuk foszfatkötéletes részét fedezte fel Kessler Hubert.) — Turist. és Alp. 22. évf. p. 223. Bp. 1932.
- Jablonkay István: Nagykovácsi földrajza. (Bölcsészdoktori értekezés) Bp. 1937. Bp. Szerző kiad. 36 p. 3 ábra, 19 kép.
- Jakucs László: Felfedező utakon a föld alatt. Bp. Gondolat, 1959. 254. p. — A Hétlyukról p. 9—11, 18, 20—21, 64.
- Jakucs László—Kessler Hubert: A barlangok világa. Barlangjárók zsebkönyve. Bp. Sport, 1962. 264 p. — Remetehegyi barlangok: p. 217—218.
- Jánossy Dénes: Az Istállóskői barlang aurignaci faunája. — Földt. Közl. 82. évf. 4—6. sz. p. 181—195—201—202—203 5 ábra. Bp. 1952.
- Jánossy Dénes: Ritkább emlősök (Sicista, Apodemus, Asinus) a dorogi és máriaremetei késői pleisztocénből. — Földt. Közl. 83. köt. 10—12. füz. Bp. 1953. p. 419—429.
- [Jaskó Sándor]: A Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Barlangkutató Osztálya [1931. évi kutatása] — Barlangvilág, 2. köt. 1—2. füz. p. 25—26. Bp. 1932.
- Kaán Károly: Természetvédelem és a természeti emlékek. Bp. Kir. M. Termud. Társ. 1932. 312 p. 100 t.
- Kadić Ottokár: Jelentés a Barlangkutató Szakosztály 1914. évi működéséről. — Barlangkut. 3. köt. 1. füz. p. 12—20. Bp. 1915.
- Kadić Ottokár: Jelentés az 1917—1919. években végzett barlangkutásairól. — Barlangkut. 7. köt. 1—4. füz. p. 14—18. Bp. 1919.
- Kadić Ottokár: A magyar barlangkutató állása az 1931. évben. — Barlangvil. 2. köt. 1—2. füz. p. 10—17. Bp. 1932.
- Kazay Endre: A máriaremetei barlangvidék. — Turisták Lapja, 27. évf. 4. sz. p. 68—73, 1 helyszínrajz, 3 bg. térk. Bp. 1915.
- Kerekes József: A budakörnyéki hévizes barlangokról. — Földr. zsebk. [6. évf.] p. 21—33, 7 kép, Bp. 1944.
- Kessler Hubert: A Barlangkutató Osztály működése. — A Budapesti Egyetemi Turista Egyesület III. évkönyve. 1914—1931. évekről. p. 76—81, 6 ábra. Bp. 1931.
- Kessler Hubert: Barlangok mélyén. Bp. Franklin, 1936. p. 58—64.
- Kessler Hubert: A Remetehegyi Zsomboly. Egy rejtélyes felfedezés Budapest határában. (3 oldalas gépirat az összeállító tulajdonában.)
- Kessler Hubert: A Remetehegyi zsomboly [Hétlyuk], mint új magyar foszfátelőfordulás. [Az 1933. ápr. 24-iki előadás jvk-i kiv.] — Barlangvil. 3. köt. 2. füz. p. 22—23. Bp. 1933.
- Sebős Károly, Pávay-Vajna Ferenc, Schönviszky László, Scherf Emil és Szöllösy Jenő hozzászólásával.
- Kéz Andor: A Pesthidegkúti-medence földrajza. — Földr. Közlem. 53. köt. 1—3. sz. p. 2—19, 2 ábra, 3 kép. Bp. 1925. Emilit Lóczy L. újabb kőkori leleteit.
- Kisfaludi Sándor: Közös utakon. 1936—1940. (Gepirat.) Cegléd, 1941. aug. 1. 118. p. illusztrált. (Összeállító birtokában) — Zsiványbarlang és Szokolya István barlang említése p. 24. Hétlyuk: p. 25—26. (fényk. is.)
- Kormos Tivadar és Lambrecht Kálmán: A remetehegyi sziklafülke és postglaciális faunája. — Földt. Int. Évk. 22. köt. 6. (záró) füz. p. 349—380. 1 ábra, 3 kép, 2 tábla. Bp. 1914.
- Kósa Attila: A zsombolyképződés kérdéseiről. — Karszt- és Bg-kut. Tájékoztató, 1964. 5—6. p. 88—98. Bp. [1965. márc.]
- Láng Sándor: A Budai hegység geomorfológiája. — Budapest természeti képe. Szerk. Pécsi Márton. Bp. Akadémiai, 1958. 744 p. 35 mell.
- A Remetehegyi barlangokról: p. 153, 213, 530.
- Láng Sándor: Karszt tanulmányok a Dunántúli Középhegységben. — Hidrológiai Közöny, 28. évf. 1—4. sz. p. 49—52. Bp. 1948.
- Leel-Össy Sándor: A barlangok osztályozása. — Földr. Ért. 1. évf. 1 füz. p. 130—137. Bp. 1952. — Hétlyuk: p. 131, 133, 135, 150.
- Leel-Össy Sándor: A Budai-hegység barlangjai. — Földr. Ért. 6. évf. 2. füz. p. 155—169, 1 ábra. Bp. 1957.
- Leel-Össy Sándor: Geomorfologiai és hidrológiai vizsgálatok a Máriaremetei-szorosban. — Hidr. Közl. 30. évf. 11—12. sz. p. 473—476. Bp. 1950.
- Leel-Össy Sándor: A remetehegyi Hétlyuk-zsomboly. — Hidr. Közl. 30. évf. 3—4. sz. p. 147—151, 3 ábra. Bp. 1950.
- Leel-Össy Sándor: A remetehegyi Hétlyuk-zsomboly. — Idegenforgalmi Tájékoztató, 18. sz. p. 10—11. Bp. 1952. febr.—márc.
- Leidenfrost Gyula: Pleistocén halmaradványok magyarországi barlangokból. — Barlangkut. 3. köt. 2. füz. p. 53—63, 6 ábra. Bp. 1915.
- Marosi Sándor: A Budai-hegység barlangjai és felszíni karsztos formái. — Budapest természeti földrajza. Szerk. Pécsi Márton. Bp. 1959. p. 129—152.
- Martos Viktor: Kőfejtés és természetvédelem. — Magyar Turista Élet, 7. évf. 17. sz. p. 3—5. Bp. 1939.
- Nagy Tibor: Hol és hogyan élt az őskori ember Budapest területén? — Természetud. Közl. 2. (89.) évf. 11. sz. p. 517—518, 3 kép. Bp. 1958.
- Páli Tivadar: Budai hegyvidék portyavezető. Bp. Sport, 1954. 64 p.
- Panos, Vladimir: Teplicový kras budinského pokorí, jeho problémy a zvlátní tvary. — Prace, 33.7. Opus 420. p. 277—336. Brno, 1961.
- Pápa Miklós: Budai hegyek. Útikalauz. Bp. Sport Lap., 1956. 142 p.
- Pápa Miklós: Budai-hegység. Útikalauz. 3. bőv. kiad. Bp. Sport, 1966. 318 p.
- Peters, Karl: Geologische Studien aus Ungarn. I. Umgebung von Ofen. — Jahrb. d.k.k. geol. Reichs-Anst. 8. Bd. p. 308—334. Wien, 1857.
- Kleine Auswaschungshöhlen... im Einsiedlerberge SO. von Kovátsi p. 311.

- Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek. Magyarország írásban és képen. 1. köt. Bp. Panoráma, 1960. 287 p.
Remetehegyi barlangok: p. 96—97.
- Sárkány Sándor—Stieber József: A remete-szurdoki alsó barlang alluviális faszenei. — A Magyar Tud. Akad. Biológiai Osztályának Közlem. 1. köt. 3. sz. p. 239—254, 5 t. Bp. 1952i
- Schafarzik Ferenc—Vendl Aladár—Papp Ferenc: Geológia. kirándulások Budapest környékén. 3. átd. és bőv. kiad. Bp. Műszaki, 1964. 296 p. — ill. A remetehegyi szurdok völgy bg.-jai: 87, 96, 99—100.
- Scholtz Pál Kornél: A pesthidegkúti Remetehegyi barlang[ok] ismertetése. [Jkv. kiv. a Magyar Földtani Társulat Barlangkutató Bizottságának 1911. évi jan. 3-án tartott üléséről.] — Földt. Közl. 41. köt. 1—2. füz. p. 114. Bp. 1911.
- Scholtz Pál Kornél: [A remetehegyi két barlang ismertetése. Kézirat az M.K.B.T. Dokumentációs Szakosztályának birotokában. 8. p. 3 t, 1 kép.
- [Sebős Károly]: A Magyar Barlangkutató Társulat... [1931. dec. 19-iki választmányi ülése és szakelőadások] — Turist. és Alp. 22. évf. p. 45. Bp. 1932.
- Szabó József: Budapest geológiai tekintetben. — Magyar orvosok és természetvizsgálók 1879. évi vándorgyűlésének munkalatai. Bp. 1879. 1—116. p. 3 t. 1 ték.
- [Szenes János]: Kalandos évek. 1942—43. (Gépirat.) Bp. 1944 ápr. 19. 173 p.
A Hétlyukról: p. 5—7 (3 kép), 10 (3 kép), Neolit bg.: p. 8 (kép), 9 (kép), Beszakadt barlang: p. 11 (2 kép).
- (Szöllősy Jenő?) Sz. J.: A remetehegyi foszfát kiöltéses barlangjával... [Kessler Hubert foglalkozott.] — Turist. és Alp. 22. évf. p. 263. Bp. 1932.
- Tamás Ferenc: A Buda-pilisi hegyek kevéssé ismert barlangjairól. — Földt. Ért. 13. évf. (U. F.) 1—4. sz. p. 55—56. Bp. 1948.
- [Tasnádi] Kubacska András: Paleobiológiai vizsgálatok Magyarországból. Paläobiologische Untersuchungen aus Ungarn. — Geol. Hung. ser. palaeontologica, Fasc. 10. p. 1—19. (magy.), p. 1—66. (deutsch) Fasc. 10. Bp. 1932.
- Thüring Gusztáv: Budapest környéke. Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták és a természet kedvelői részére. Bp. 1900. 389. p. 80 kép, 12 alaprész.
- A Remetehegyi köfűlkéről: p. 71. és 79. Nagy-Remetebarlangról: p. 78.
- Vértes László: Néhány új őskőkori lelőhelyünkről. — Folia Archaeologica. Magy. Nemz. Múz. Történeti Múzeumának Évkönyve. (U. F.) 6. köt. p. 10—16. Bp. 1954. Remete-barlangról p. 10—16, alapr. és keresztmetszetek is.
- Vértes László: Die Altsteinzeit der südlichen Donaugebiete. — Quartär, Bd. 12. p. 53—105, 9 ábra, 1 helyszínrajz, 6 t. Bonn, 1960.
- Vigyázó János (szerk.): Budai hegyek részletes kalauza. A 3. kiadást átdolgozta Strömpl Gábor. Bp. Turist. és Alp. kiad. 1934. 136 p. (Részletes magyar útkalauzok I.)
- Ösemeri lakóhelyet tárnak el Máriaemetén. — Természetbarát, 29. évf. 6—7. sz. p. 10, kép. Bp. 1949. nov. 1.
- A Remetehegyi „Hétlyuk”... [diluviális szarvasagancs lelete. — Turist. L. 43. évf. p. 272. Bp. 1931.

AUFNAHME DER HÖHLEN IM SZURDOK-TAL BEI MÁRIAREMETE

In dem auf dem rechten Ufer der Donau gelegenen Teil der ungarischen Hauptstadt (Buda) und in den davon westlich gelegenen Gebieten streichen an mehreren Stellen die triassischen bzw. aus dem Eozän entstammenden Kalk- und Dolomitgesteine aus. Die oberflächlichen Karstformen sind verhältnismässig schwach entwickelt, um so mehr gibt es aber Höhlen, zu deren Bildung auch die Lösungstätigkeit der aus der Tiefe aufsteigenden Thermalwässer beitrug.

Am NW-Rand von Budapest ragt der Remete-Berg aus dachsteinischem Kalkstein empor, in den der Donau zufließender Bach des Ördög-Grabens eine tiefe Schlucht eingeschnitten hatte. An den Flanken des Tales öffnen sich insgesamt zwölf Höhlen. Obwohl diese Höhlen grösstenteils schon früher kartiert wurden, waren doch die

Karten nicht genug genau und detailliert. Deshalb haben die Verfasser mit ihren Mitarbeitern sämtliche Höhlen von neuem aufgenommen und sie berichten im vorliegenden Artikel über diese Arbeit, sowie über ihre Erfahrungen im Laufe der Kartierungsarbeit. Man sieht vor, diese Karstschlucht in der nahen Zukunft für Naturschutzpark zu erklären.

Dem Artikel anschliessend wird die Bibliographie der Höhlen des Remete-Berges in der Zusammenstellung von Dr. Károly Bertalan veröffentlicht.

O СЪЕМКЕ ПЕЩЕР ДОЛИНЫ СУРДОК У С. МАРИАРЕМЕТЕ

На правом побережье Дуная в пределах части венгерской столицы (Буда) и западнее ее триасовые и эоценовые известняки и доломиты выходят в ряде пунктов в виде приподнятых глыб. Поверхностные карстовые формы являются относительно недоразвитыми, зато встречается очень много пещер, формирование которых в частности обусловлено и растворительной деятельностью термальных вод, поднимающихся с глубины.

На северо-западном краю Будапешта возвышается сложенная известняками дахштейн гора Ремете, поперек которой речка Эрдёг-арок, вливающаяся в Дунай, врезалась глубоко, образовав соответствующую ущельеобразную долину.

Со склонов долины открывается двенадцать пещер. Хотя они были раньше подвержены съёмочным работам, карты составленные на основании тех съёмки не были достаточно точными и детальными. В связи с этим, авторы настоящей статьи со своими сотрудниками провели детальную реамбуляционную съёмку всех пещер. В работе подводятся итоги этих работ и излагается опыт, полученный при картировании пещер. В ближайшее время рассматриваемая карстовая ущельеобразная долина будет, по-видимому, объявлена заповедником.

Вслед за выпуском настоящей статьи будет опубликована библиография пещер горы Ремете, составленная д-ром К. Берталаном.

KARTOGRAFIA MEZURO DE LA GROTOJ EN LA VALO SZURDOK ĈE MÁRIAREMETE

Laŭ la nordokcidenta rando de Budapeŝto staras la el Dachstein-kalkŝtono elformiĝinta monto Remete, trans kiu la al Danubo fluinta rivereto de Ördögárok kavis profundan valon. Sur la deklivo de la valo situas 12 grotoj. Kvankam multon el tiuj oni pli pli frue jam mapigis, la mapoj ne estas sufiĉe akurataj kaj detalriĉaj. La aŭtoroj kaj iliaj kunlaborantoj mezuris de nove ĉiujn grotojn, kaj en tiu publikajo ili konigas pri la laboro kaj pri la spertoj observintaj dum la laboro. Oni volas deklari la valon protektata areo.

Post la jena publikajo ni publikas la bibliografion de la grotoj de monto Remete, laŭ dr. Károly Bertalan.